

Інноваційні технології в музичному вихованні дошкільників

Валеологічні пісеньки–співаночки. Велику увагу на музичних заняттях приділяється вихованню та розвитку дитячих голосів. Голос-це своєрідний індикатор здоров'я людини. Хто має сильний голос, зазвичай, має міцне здоров'я. Коли дитина своїм голосом, яким розмовляє, співає вільно і легко, то голос сам природньо розвивається і зміцнюється. Особливу роль відіграє правильний підбір голосових вправ, у тому числі валеологічних пісеньок з яких починаються всі музичні заняття. Вони готують голосові зв'язки до співу, розвивають звуковисотний і ритмічний слух. Нескладні тексти і мелодія, що складається зі звуків мажорної гами, тризвуки – піднімають настрій, покращують емоційний клімат заняття, готують голос до співу. Можуть супроводжуватися самомасажем біологічно активних зон обличчя та шиї, ритмічними рухами, та виконуваними жестами.

Як розминку перед співом, використовують пальчикові, артикуляційні та дихальні гімнастики. Пальчикові і жестові ігри цікаві, та не вимагають багато часу (1,5 – 2 хв.), легко запам'ятовуються, виконуються за показом дорослого. Вони дозволяють відпочити дітям протягом малорухомих видів діяльності – слухання музики, і в той же час не дають дітям відвернути свою увагу від основного виду діяльності.

Дихальна гімнастика – сприяє розвитку дихальної системи, та співочих здібностей дітей. Дихальна гімнастика А. Стрельникової має комплексний лікувальний вплив на організм людини. Основний комплекс дихальної гімнастики включає в себе вправи: «Долоньки», «Погончики», «Насос», «Великий маятник», «Малий маятник», «Кішечка», «Обійми плечі», «Вушка», «Повороти голови», «Перекасти», «Кроки». На музичних заняттях використовуються вправи дихальної гімнастики: вправи на розвиток діафрагмально-черевного дихання; вправи на тренування узгодженої роботи дихальної, голосової та артикуляційної систем. Дихальна гімнастика позитивно впливає на обмінні процеси, які відіграють важливу роль у кровопостачанні; сприяє відновленню центральної нервової системи; відновлює порушене носове дихання. Також, в музичному вихованні використовують і дихально-звукову гімнастику Рудольфа Бройса.

Артикуляційна гімнастика – сприяє тренуванню м'язів мовного апарату, розвиває музичну пам'ять, що сприяє запам'ятовуванню тексту пісень, уваги, розвиває почуття ритму. При відборі вправ треба дотримуватися рекомендацій вчителя-логопеда. В результаті цієї роботи підвищуються показники рівня розвитку мовлення дітей, співочих навичок, поліпшується музична пам'ять, увага та міміка.

Оздоровчі та фонопедичні вправи – для розвитку інтонаційного і фонематичного слуху, а також для розширення діапазону мовного і співочого голосу систематично використовуються розвиваючі ігри з голосом – це наслідування звуків навколишнього світу. Ігри звуконаслідувального характеру допомагають зіставляти і відтворювати інтонації різної висоти і звуковисотної спрямованості, а також у дітей формується певна невимушеність звукоутворення, легкість і політність мовленнєвого голосу. Вони сприяють зміцненню тендітних голосових зв'язок дітей, та проводяться для підготовки їх до співу, профілактики захворювань верхніх дихальних шляхів, коригують вимову звуків.

Вокалотерапія або «Цілющі звуки». Система вокалотерапії, що включає у себе роботу м'язів і голосу – гарний шлях до доброго здоров'я без застосування ліків.

Звук «А-А-А» – стимулює роботу легенів, трахеї, гортані, оздоровлює руки і ноги.

Звук «І-І-І» – активізує діяльність щитовидної залози, корисний при захворюваннях ангіною, покращує зір і слух.

Звук «У-У-У» – підсилює функцію дихальних центрів мозку і центру мови, усуває слабкість, млявість, та захворювання органів слуху.

Звук «М-М-М» – з закритим ротом знімає психічну втоми, покращує пам'ять і кмітливість.

На музичному занятті використовувати такі проспівування можна як сигнал перед зміною виду діяльності, це сприяє для зосередження уваги.

Вокальна міміка – вираження емоцій в інтонації, тембрі, ритмі, вібрато голоси.

Ігровий масаж та масажні вправи Іосіро Цуцумі також використовуються на музичних заняттях у дитячому садку. Вони підвищують захисні властивості верхніх дихальних шляхів і всього організму, нормалізують вегето-судинний тонус, діяльність вестибулярного апарату та ендокринних залоз. Частота захворювань верхніх дихальних шляхів знижується. Масажуючи певні частини тіла, використовують погладження, розминання, розтирання та легкі постукування. Вправи проходять ефективніше, якщо дитина розмовляє зі своїм тілом, робить йому компліменти: «Мої улюблені ручки», «Який чудовий носик!».

Самомасаж за системою А. Уманської – одна з найефективніших методик зміцнення здоров'я, яка підходить як для немовлят, так і для дорослих! Ця методика базується на впливі на дев'ять біоточок організму.

Ми капусту січемо, рубаємо (стукають по спині ребром долоні).

А морквинку тремо, тремо (глядять спину пальцями вгору–вниз).

Ми капусту солимо, солимо («бігають» пальчиками по спині).

Ми капусту тиснемо, тиснемо («тиснуть»).

Сік капустяний п'ємо, п'ємо (гладять спину).

Виконуючи самомасаж певної частини тіла, дитина впливає на весь організм в цілому.

Пальчикові ігри дозволяють в ігровій формі розминати, масажувати пальчики і долоньки, сприятливо впливаючи на всі внутрішні органи. На музичних заняттях пальчикові ігри проводяться під музику (поспівки і пісні супроводжуються показом яскравих ілюстрацій, іграшок, героїв пальчикового театру). Мелодія підбирається з урахуванням віку дітей. Акомпанувати можна на фортепіано, на металофоні, ксилофоні, або використовувати звучання шумових інструментів. Пальчикові ігри розвивають мову дитини, підвищують координаційні здібності пальців рук (підготовка до малювання, письма).

Мовленнєві ігри – одна з форм творчої роботи з дітьми для розвитку не тільки мови, але і для музичного виховання. Доведено, що музичний слух розвивається спільно з мовним. Засоби музичної виразності: ритм, темп, тембр, динаміка, артикуляція, форма – є характерними і для мови. Використання мовних ігор на музичних заняттях дозволяє дітям з самого раннього віку опанувати всім комплексом виражальних засобів музики, розвиває емоційну виразність мовлення дітей, та їх рухову активність. У мовних іграх текст співається, або ритмічно декламується хором, соло чи дуетом. До звучання додаються музичні інструменти, звучні жести, рух, сонорні і колористичні засоби. Крім того, формування мови у людини відбувається за участі жестів, які можуть супроводжувати, прикрашати і навіть замінювати слова. Пластика вносить у мовленнєве музикування пантомімічні та театральні можливості. Мовні ігри дозволяють дітям зміцнити голосовий апарат і оволодіти всіма виразними засобами музики. Ефективно впливають на розвиток емоційної виразності мовлення дітей, та їх рухова активність.

Ритмопластика – сприяє розвитку особистості дошкільника засобами танцювально-ігрової гімнастики. В ній взаємопов'язані фізичне та музичне виховання дошкільнят. Основна мета ритмопластики направлена на: зміцнення здоров'я, розвиток опорно-рухового апарату, профілактику плоскостопості, формування правильної постави, розвиток і функціональне вдосконалення органів дихання, кровообігу, серцево-судинної та нервової систем організму, формування навичок емоційного вираження рухів під музику, розкутість і творчість в рухах. Рух і танець допомагають швидко і легко встановлювати дружні зв'язки з іншими дітьми що дає психотерапевтичний ефект.

Релаксаційні вправи та ігри за методикою Д. Джекобсона. Застосовуються в цілях зняття фізичного та психічного напруження, створення позитивного

емоційного настрою, оволодіння найпростішими уміннями корекції власного психосоматичного стану.

Музичні заняття із використанням здоров'язберігаючих технологій ефективні при обліку індивідуальних і вікових особливостей кожної дитини, та її інтересів. І, звичайно ж, успіх занять неможливий без спільної діяльності музичного керівника та вихователів, які активно допомагають, організовують самостійне музикування дітей в групі.

Музика має велику силу емоційного впливу, виховує почуття людини, формує смаки. Тому музичне виховання потрібно починати в дошкільному віці, так як долучаючись до культурної музичної спадщини, дитина пізнає еталони краси, привласнює цінний культурний досвід поколінь. Музика пов'язана з розвитком емоційної чутливості, з вихованням таких якостей особистості, як: доброта, вміння співчувати іншій людині.

Сьогодні завдання дошкільної освіти зосереджуються навколо ДИТИНИ, розкриття її індивідуальності і неповторності, уміння знайти себе в суспільстві і навколишньої дійсності. Зміни, що відбуваються в дитині, проявляються в усіх компонентах її музичної культури: в її музичному досвіді, в музичній грамотності, в музичній творчості. Формування кожного з компонентів музичної культури дитини є предметом педагогічної діяльності музичного керівника.

Останнім часом з'явилося багато педагогічних технологій у вихованні дошкільників, але не всі вони цілком нові. Передові технології часто зберігають в собі багато елементів традиційного. Вміле поєднання і застосування традиційних та інноваційних технологій у музичному вихованні допоможуть досягти бажаного результату. Інноваційні технології включають в себе не тільки сучасні технології, але й стереотипні елементи освіти, які довели свою ефективність протягом педагогічної діяльності

Які ж інноваційні та традиційні технології застосовуються у музичному вихованні дошкільника?

Це: 1) здоров'язберігаючі технології.

2) проектна діяльність;

3) розвиваючі технології (технологія В.В. Ємельянова «Фонопедичний метод розвитку голосу», мнемотехніка (технологія ефективного засвоєння інформації, ігрові технології));

4) корекційні технології (логоритміка, музична терапія, кольоротерапія);

5) інформаційні технології (використання інформаційно-комп'ютерної технології (ІКТ) на заняттях у дитячих дошкільних закладах має ряд переваг перед традиційними формами організації занять);

6) ізнавальнo-дослідницька діяльність (технологія ТРВЗ (теорія рішення винахідницьких завдань), концепція Карла Орфа «Шульверк. Музика для дітей», технології Т. Тютюнникової «Елементарне музикування з дошкільниками»);

7) особистісно-орієнтовані технології (комунікативні танці та ігри, технології музично-ритмічного виховання (програма з ритмічної пластики «Ритмічна мозаїка» А. Буреніної, націлена на гармонійний розвиток особистості, єдності духовного та фізичного)

Здоров'язберігаючі технології, які використовуються в музичному вихованні:

Цільові прогулянки вносять різноманітність у життя дітей, збагачують їхню уяву, дають змогу краще пізнати природне середовище місцевості, де вони мешкають : парк, сквер, ліс, луки, поле, ставок, річку. Такі прогулянки можуть проводитися не тільки з пізнавальної, а й з пізнавально-практичною метою – збирання ягід, грибів, насіння дикоростучих трав для підгодовування птахів узимку.

Відмінність їх від повсякденних прогулянок полягає у тому, що вони проводяться за межі ДНЗ.

Обсяг програмових завдань, що намічається для реалізації на цільовій прогулянці, значно менший від того, що передбачається екскурсією. І все ж цінність таких прогулянок у тому, що завдяки регулярності їх проведення можна простежити зміни в об'єктах природи, виявивши їх причини.

Особливо багато можливостей для спостережень під час цільових прогулянок надає літо. Рослини, що зацвітають, розмаїття видів комах, птахів, їхня пристосувальна поведінка створюють необмежений простір для надання дітям цікавої інформації, спрямованої на пізнання рідної природи, її краси.

Часом можна почути запитання : для чого маленьким дітям потрібні знання про рослинний, тваринний світ? Достатньо, щоб, вони засвоїли знання про найбільш важливі залежності у природі між організмом і умовами існування.

Але ж засвоєння знань ніколи не може розглядатися в дошкільному віці як самоціль . Це – аспект всебічного розвитку дитини.

Знання, на думку дидактиків, виконують 3 функції у формуванні особистості :

- інформативну
- орієнтовну
- оціночну.

Можливості цільової прогулянки

Інформуючи про найближче оточення в процесі цільових прогулянок, вихователі здійснюють важливе виховне завдання – формування реалістичних знань, без яких неможливе оволодіння систематизованими знаннями, тобто встановлення об’єктивних зв’язків між предметами і явищами природи, серед яких провідними є причинні. Саме встановлення таких зв’язків характеризує рівень дитячого мислення.

Важливим є те, що в процесі ознайомлення з рослинами, тваринами під час цільових прогулянок розвивається мова дітей, поповнюються словник, бесіди це засіб розвитку діалогічної і монологічної мови.

Цільові прогулянки створюють чудові можливості для розвитку сенсорної сфери дитини. Кожна зустріч з новими об’єктами природи – це можливість побачити, доторкнутися, понюхати, прислухатися до них, і вихователі повною мірою повинні використати ці можливості.

Не можна переоцінити роль цільових прогулянок для розвитку у дошкільників пізнавальних інтересів і спостережливості – винятково важливих якостей у підготовці до школи.

У наш час винятково важливого значення набули проблеми екологічного виховання – формування нового, свідомого, відповідального, бережного ставлення до природи, розвитку екологічної етики, що ґрунтується на ідеї співпереживання, самооцінки всього живого. Екологічне виховання тісно пов’язане з екологічною освітою. Лише на основі знань, діяльність у природі формується екологічна культура, яка полягає в тому, що людина усвідомлює загальні закономірності природи і суспільства, вважає природу рідною домівкою, яку треба берегти і про яку треба піклуватися.

Яка ж роль цільових прогулянок у формуванні екологічної свідомості дошкільника?

Цільові прогулянки цінні тим, що під час їх проведення діти отримують знання про взаємозв’язки в природі, про цінність для людини тих чи інших об’єктів природи, про правила природокористування. На цільових прогулянках діти можуть повправлятися у виконанні правил природокористування : на ставку, у лісі, в лузі ми гості, і поводитися треба чемно, не порушувати спокою тих, хто постійно там живе.

Ознайомлення з різноманітними об’єктами природи під час цільових прогулянок є важливим засобом естетичного розвитку дітей. Сприймання яскравих пейзажів, гармонійних сполучень барв у квітів – все це пробуджує у дітей почуття краси, виховує любов до природи. Велику роль у цьому відіграє емоційна чутливість вихователя, уміння не лише побачити красу природи, а й доступно донести її до дітей з тим, щоб прищепити естетичні цінності, важливі не лише для естетичного розвитку особистості, а й для доброго, гуманного ставлення до навколишньої природи.

Цільові прогулянки на природу є джерелом збагачення життя прекрасним. Навчаючи дітей після прогулянок відображувати на серветках, тарілках, чашечках, рукавичках природу – квіти, метеликів тощо, вихователі формують їх естетичні смаки, бажання створювати красу навколо себе.

Перебування серед природи, вплив природних факторів, активні рухи дітей під час цільових прогулянок стимулюють обмін речовин, загартовують дітей.

Обов'язковою умовою проведення цільових прогулянок є вибір сприятливого з екологічної точки зору маршруту.

Дитячі садки знаходяться у різноманітних природних умовах, тому визначити тематику цільових прогулянок потрібно, виходячи з можливостей природного оточення ДНЗ, а також явищ, які характерні для певної пори року, спостереження за якими цікаві для дітей.

Якщо недалеко протікає струмок, річка, озеро, існує чудова можливість для проведення туди цільових прогулянок.

Цільові прогулянки на луки, в ліс, у парк, де можна знайомити з лісовими, лучними рослинами, деякими тваринами.